

NITRA

je centrom
slovenskej časti
Európskej
kultúrnej cesty
sv. Cyrila a Metoda

Realizované s finančnou podporou
Nitrianskeho samosprávneho kraja

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

NITRA

**je centrom slovenskej časti
Európskej kultúrnej cesty
sv. Cyrila a Metoda**

Realizované s finančnou podporou
Nitrianskeho samosprávneho kraja

**NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ**

Zostavil kolektív v zložení:

Mgr. Peter Sýkora

Lucia Sýkorová

Lenka Navarová

Veronika Puterová

Orsolya Meszáros

Vydalo: oz Kreatívni ľudia © 2022

NITRA

je centrom slovenskej časti Európskej kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda

Mesto Nitra je neodmysliteľne späté so sviatkom solúnskych bratov. V starobylej Nitre sa každoročne uskutočňuje celonárodná **Púť k sv. Cyrilovi a Metodovi**. Púť je vyvrcholením programu **Cyrilo-metodských slávností Nitra, milá Nitra**, ktoré sú najvýznamnejšou oslavou sviatku týchto svätcov na Slovensku.

Táto úcta má svoje korene už počas pôsobenia sv. Cyrila a Metoda na Veľkej Morave. Priniesli našim predkom písmo, do ich jazyka preložili texty bohoslužieb, časť Biblie...

Nie všetko z histórie sa však podarilo zachovať. Dodnes napríklad nevieme, kde zomrel sv. Metod. Určite však vieme, že keď v roku 863 **na pozvanie kniežat'a Rastislava sv. Cyril a Metod prišli na Veľkú Moravu, prišli aj do Nitry**. V tomto meste určitý čas pôsobili a zanechali tu hlbokú stopu.

Úcta, ktorá z nej vyrástla, je dodnes živá. Okrem nadšených jednotlivcov k tomu výrazne prispieva aj Nitrianske biskupstvo, mesto Nitra, Nitriansky samosprávny kraj a množstvo ďalších inštitúcií a organizácií.

Niektoré z nich pôsobia v medzinárodnom **Združení Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda**, so sídlom v Zlíne, ktorého cieľom je rozvoj cyrilo-metodskej tradície vo viacerých krajinách. Tak, ako pôsobenie

Úvodným podujatím Cykloturistickej púte Nitra - Trnava bola sv. omša v Katedrále sv. Emeráma na Nitrianskom hrade. Foto: Peter Teplan

sv. Cyrila a Metoda malo vplyv na viaceré národy v Európe. Aj vďaka tomu ich **pápež Ján Pavol II. 31.12.1980 vyhlásil za spolupatrónov Európy.**

Počas sv. omše sa cyklistom prihovoril nitriansky sídelný biskup Mons. Viliam Judák.

Foto: Peter Teplan

Výsledkom niekoľkoročnej práce Združenia Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda bolo získanie certifikátu Kultúrna cesta Rady Európy v roku 2021. Tento spoločný úspech ponúka možnosti na rozvoj, inovácie a udržateľnosť

kultúrneho dedičstva.

Občianske združenie Kreativni ľudia spolu s ďalšími partnermi 3.7.2022 pripravilo **rozšírenie Európskej kultúrnej cesty svätých Cyrila a Metoda** o cykloturistickú trasu, ktorá vedie z Nitrianskeho hradu – sídla biskupa nitrianskej diecézy do sídla trnavskej arcidiecézy. Trasa nadväzuje na každoročné pešie púte a cyklopúte veriacich z farnosti Močenok do Nitry a tiež cyklopúte do Trnavy. Trasa vedie cez farnosti: Nitra, Cabaj-Čápor, Močenok, Šaľa-Veča, Šaľa, Kráľová nad Váhom, Váhovce, Dolná Streda, Sered', Vlčkovce, Modranka a Trnava.

Podujatie sa začalo o 9.00 sv. om-

Do liturgie sa zapojili aj cyklisti. Prosbu čítal Erik Vörös.

Foto: Peter Teplan

šou v Katedrále sv. Eme-
ráma na Nitrianskom hra-
de.

Cyklistom sa prihovril
nitriansky sídelný biskup
Mons. Viliam Judák:

„Dnes požehnáme pred
sviatkom svätého Cyrila
a Metoda cyklistickú ces-
tu, ktorá bude spájať Nitrú
a Trnavu. Teda **slovenský
Betlehem a slovenský
Rím.**

Cesta z Carihradu

na Veľkú Moravu **Jadranskou cestou** v dĺžke cca 2400 kilometrov trvala
naším solúnskym bratom, vierozvestcom svätému Cyrilovi a Metodovi

*Modlitbu pred súsoším sv. Cyrila a Metoda prečítal
cyklista Pavol Hort. Foto: Peter Teplan*

Časť trasy na bycikli prešiel aj primátor Nitry Marek Hattas (štvrtý zľava).

Foto: Peter Teplan

Štart cyklopúte bol pred súsoším sv. Cyrila a Metoda.

Foto: Peter Teplan

60 dní. My prejdeme dnes symbolicky niečo cez 70 kilometrov.“

O ďalšom programe informoval **veľprepošť Mons. Štefan Vallo**:

„Pri súsoší svätých Cyrila a Metoda pod hradbami bude požehnanie cyklotrasy, ktorá bude smerovať od Nitry cez Močenok, to je rodisko

Z Nitry vyšli cyklisti cez Čermáň smerom na Fabianovu dolinu.

Foto: Peter Teplan

sv. Gorazda, na Šaľu až do Trnavy.“

Zastávky mali cyklisti pri pamätných miestach a kostoloch.

Nechýbalo občerstvenie.

Z cyklopúte, ktorá sa skončila vo večerných hodinách na Arcibiskupskom úrade v Trnave mali účastníci dobré dojmy.

„Bola to výborná cesta, výborní spolujazdci. **Atmosféra nábožnosti, ale aj športová**, kolegiálna teším sa, že som sa mohol zúčastniť tejto cyklotúry.

Spojili sme dve historické miesta.

Mesto Nitra, kde sa zrodilo kresťanstvo na Slovensku - kolíska kresťanstva. O Trnave je známe, že je to slovenský Rím. Spojili sme teda slovenský Betlehem a slovenský Rím. Prešli sme časť cesty, ktorou údajne kráčali aj svätí Cyril a Metod cez Močenok smerom do Nitry. **Chcem popriať všetkým**, ktorí sa na príprave tohto podujatia podieľali, aby sa táto tradícia uchovala. **Abý Cyrilometodské dedičstvo bolo vždy živé a uplatňovalo sa aj v každodennom živote,**“ Mons. Viliam Judák.

Prvá zastávka bola pri križi za Čermáňom.

Foto: Peter Teplan

Niektorí cyklisti prešli úvodnú časť trasy, niektorí sa pridali neskôr a niektorí ju zvládli celú.

Foto: Peter Teplan

PAMIATKY Z NITRY A OKOLIA

Cyklopúť nebola časovkou, v ktorej by bol dôležitý čas, za aký trasu cyklisti zvládnu. Účastníci si mohli po trase prezrieť zaujímavé miesta a pamiatky z mesta Nitra a Nitrianskeho samosprávneho kraja.

NITRIANSKY HRAD

Nitriansky hrad.

Foto: Lucia Sýkorová

Najvýraznejšou a najcennejšou pamiatkou Nitry je hrad, vypínajúci sa na skalnom vápencovom vršku obtekanom riekou na úpätí bájneho Zobora. **Hrad je pamätníkom mnohých stáročí**, viažu sa k nemu významné historické, politické a spoločenské udalosti a ako jeden z mála slovenských hradov napriek častým pohromám si zachoval sídelný funkčný ráz až do našich čias a **nezmenil ani svoj architektonický vzhľad získaný v 17. storočí**.

Zdroj: www.nitra.sk, <https://www.nitra.sk/zobraz/obsah/18569>

Súčasťou hradu je **Bazilika sv. Emeráma**. Hradná katedrála svojou architektúrou, historičnosťou, umeleckými dielami je najvýznamnejšou a najcennejšou kultúrnou pamiatkou nielen hradného komplexu. Zarad'u-

je sa medzi popredné pamiatky tohto druhu aj z celoštátneho hľadiska a má zaslúženú publicitu aj v zahraničí.

História katedrály siaha do dávnej minulosti. Skladá sa z troch chrámových priestorov, ktoré pochádzajú z rôznych dôb a to z kostola sv. Emeráma, horného kostola a dolného kostola, teda tvorí akýsi chrámový architektonický triptych. **Najstaršou časťou katedrály je kostolík sv. Emeráma, postavený v 11. či až začiatkom 13. storočia, donedávna považovaný za Pribinov kostol.**

Zdroj: www.nitra.sk, <https://www.nitra.sk/zobraz/obsah/18569>

DIECÉZNE MÚZEUM

Diecézne múzeum.

Foto: Lucia Sýkorová

Pri príležitosti sviatku sv. Cyrila a Metoda bolo v roku 2007 na Nitrianskom hrade otvorené **diecézne múzeum – prvé na Slovensku**. Zámerom jeho zakladateľov bolo vystaviť poklady nitrianskej chrámovej klenotnice, ktoré boli dlhé roky ukryté pred očami verejnosti a uschované v biskupskom trezore. Dlhodobým cieľom múzea je vybudovať profesionálnu vedeckú inštitúciu, ktorá bude všestranne skúmať, chrániť, evidovať aj dôstojne vystavovať cirkevno-umelecké pamiatky, ktoré nám zanechali naši predkovia.

Zdroj: www.nitra.eu, <https://www.nitra.eu/8603/diecezne-muzeum>

KNIEŽA PRIBINA

Socha kniežaťa Pribinu.

Foto: Lucia Sýkorová

Bronzová socha kniežaťa Pribinu z r.1989 od nitrianskeho rodáka **T. Bártfaya**. Je postavená na pamiatku prvého slovanského kniežaťa – vladára, ktorý v tridsiatych rokoch 9. storočia postavil v Nitre prvý kresťanský kostol.

VEĽKÝ SEMINÁR

Veľký seminár - Diecézna knižnica
Na pravej strane námestia sa nachádza neskorobarokový Veľký seminár, **postavený v rokoch 1764-1770** a prestavovaný v priebehu 19.storočia. **Najvzácnejšou súčasťou objektu je Diecézna knižnica**, ktorá je najcennejšou zbierkou pôvodnej literatúry na Slovensku.

Zdroj: www.nitra.eu, <https://www.nitra.eu/8577/pribinovo-namestie>

Veľký seminár.

Foto: Lucia Sýkorová

ŽUPNÝ DOM

Župný dom.

Foto: Lucia Sýkorová

Župný dom je postavený na juhozápadnom úpätí kopca, na ktorom je vybudovaná najstaršia časť mesta, Nitriansky hrad a Horné mesto.

V suteréne západného krídla župného domu boli archeologickým výskumom

v 90. rokoch 20. storočia zistené zvyšky stavieb, o ktorých sa predpokladá, že sú **fragmentmi stredovekého opevnenia a brány do Horného mesta.**

Na mieste súčasného objektu bol vybudovaný župný dom už v 17. storočí. Koncom 18. storočia ho nahradila mohutná neskorobaroková palácová stavba. V priebehu 19. storočia budovu viackrát upravovali.

Zdroj: www.nitra.eu, <https://www.nitra.eu/8976/zupny-dom>

KOSTOL SV. GORAZDA

Na vyčlenenom cirkevnom pozemku bol najskôr vybudovaný provizórny kostol z priemyselných prvkov, ktorý v súčasnosti slúži pre klubovú činnosť.

Následne sa realizovali ihriská pre mládež.

V ďalšej etape sa realizovalo **Pastoračné**

centrum sv. rodiny, v ktorom pôsobí **Cirkevné centrum voľného času.**

Nový kostol, ktorý bol vysvätený 7. októbra 2007, uzatvára komplex sakrálnych objektov na danom pozemku.

Zdroj: www.nitra.eu, <https://www.nitra.eu/9014/kostol-sv-gorazda>

Kostol sv. Gorazda (Klokočina). Foto: Lucia Sýkorová

FABIANOVA DOLINA

Pol'ovnícky kríž vo Fabianovej doline.
Foto: Peter Sýkora

Písal sa rok 1530. Skupina unavených Turkov sa vracala z prepadu na Hornej Nitre. Medzi korisťou bolo približne päťsto detí a niekoľko dospelých zajatcov. Turci sa zľakli žoldnierov palatína Alexia Thurza, ktorí iba zisťovali rozsah škôd po tureckom rabovaní. Obávali sa útoku a **turecký veliteľ nariadil pozabíjať všetkých zajatcov, vrátane detí.**

Brutálnu masovú vraždu pripomína pietne miesto.

Zdroj: www.nasanitricka.sk, <https://www.nasanitricka.sk/2017/09/18/spomienka-na-krvavu-masakru-pri-nitre-turci-tu-zavrazdili-stovky-deti/>

KOSTOL SV. KLIMENTA V MOČENKU

Základný kameň Kostola sv. Klimenta posvätil biskup **Imrich Esterházi 30. marca 1761**, po tom, čo požiar zničil starší farský kostol.

Dokončený kostol posvätil **1. novembra 1782 nitriansky biskup, gróf Anton Révai.**

Na hlavnom oltári je socha sv. Klimenta.

Zdroj: www.mocenok.sk, <https://mocenok.sk/clanok/3477-kostol-sv-klimenta>

Práve pozostatky sv. Klimenta, tretieho nástupcu sv. Petra na pápežskom stolci, priniesli na toto územie solúnski bratia.

Po trase, ktorou kráčali do Nitry sv. Cyril a Metod spolu so sv. Gorazdom išli aj účastníci cyklopúte Nitra - Močenok - Trnava.

Kostol sv. Klimenta v Močenku.

Foto: Peter Sýkora

